

BİR ANTI-BUSH FİLMİ: FAHRENHEIT 9/11

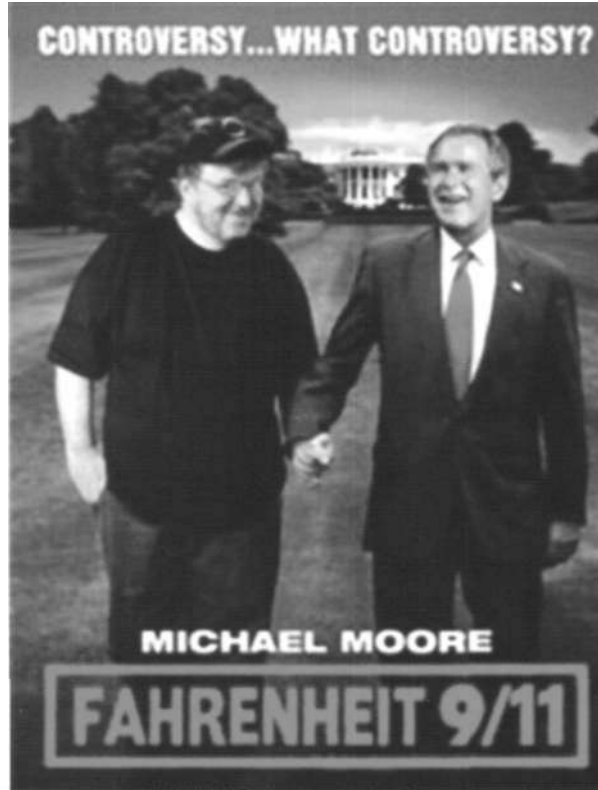
Michael Moore, 1954 yılında ABD'nin Michigan eyaletinde doğmuş İrlanda asıllı bir Amerikalıdır. Moore genellikle sosyal-siyasal içerikli belgeseller yapmaktadır. Bu belgeselerde çoğunlukla ABD şirketlerinin ve ilişkideki politikacıların sosyal açıdan yanlış ve zararlı politikalarını eleştirmektedir. Filimleri birçok ödül almıştır.

2004 Fahrenheit 9/11: Cannes- Golden Palm Ödülü ve FIPRESCI Ödülü
 2002 Bowling for Columbine: Akademi ödülü- En İyi Belgesel, Cannes- 55'inci Yıl Özel Ödülü, Cesar Ödülü, Fransa- En İyi Yabancı Film, Bağımsız Ruh Ödülü- En İyi Belgesel, San Sebastian Film Festivali- İzleyici Ödülü, Bodil Ödülleri, Danimarka- En İyi Amerikan Filmi, Amerikan Film Yazarları- En İyi Orijinal Senaryo
 1998 The Big One: Aspen Film Festivali- İzleyici Ödülü, Denver Film Festivali- En İyi Belgesel
 1995 Canadian Bacon: Cannes- Un Certain Regard
 1989 Roger & Me: Toronto Uluslararası FF- Seyirci Ödülü, En İyi Film, New York Film Eleştirmenleri Grubu- En İyi Belgesel, Chicago Film Festivali- En İyi Film, Vancouver Film Festivali- Seyirci Ödülü, En İyi Film, LA Film Eleştirmenleri- En İyi Belgesel, Film Eleştirmenleri Ulusal Topluluğu- En İyi Belgesel

Oscar ödül töreninde yaptığı Bush karşıtı konuşmasıyla gündeme gelen belgesel film yönetmeni Michael Moore, ABD'deki silah kültürünü eleştirdiği filmi "Benim Cici Silahım" m (Bowling for Columbine) ardından, yeni filmi "Fahrenheit 9/11"de Bush ailesi ile Suudi kralliyet ailesi ve Bin Laden ailesi arasındaki çıkar ilişkisine yöneliyor.

Amerika'da sinema ttekelleri tarafından dağıtımı engellenen film, ancak Cannes'da aldığı Altın Palmiye Ödülü sonrasında gösterime girebildi. Filmi ilk gününde yaklaşık 3 milyon kişi izledi.

Filme diğer bir engel Amerikan sansür kurulundan geldi. Kurul kararı gereği film, yönetmenin en iyi belgesel Oscar'ı kazandığı "Benim Cici Silahım" adlı filminde olduğu gibi, 17 yaşından küçük olanların yanlarında büyük-

leri olmadan izlemeyeceği "R" kategorisiyle gösterime girebildi.

ABD'de bu filmi izlemek birçok insan için muhalif olduğunu ifade etmenin bir aracı oldu. Bu nedenle sinema salonları önünde büyük kalabalıklar oluştu.

Moore belgesel çizgisini "Fahrenheit 9/11"de de devam ettirdi. ABD'nin iç ve dış politikalarının temelinde çokuluslu Amerikan şirketlerin olduğunu bilen Moore "Roger ve Ben"de General Motors şirketinin, "Benim Cici Silahım"da Lockheed şirketinin yol açtığı trajedileri ele almıştı. "Fahrenheit 9/11"de ise Bush ve Bin Laden aile-

lerinin de ortak olduğu Arbusto şirketinin öne çıkartıyor.

Film, 2000 yılındaki ABD başkanlık seçiminde şaibeyi açıklayarak başlıyor ve başarısız Texas'li

petrolcü ve hileli asker kaçağı olan Başkan George W. Bush'un beklenmedik yükselişine değiniyor. Burada, Bush ailesi ve ortaklarının Suudi kraliyet ailesi ve Bin Laden ailesi ile yakın bağlarını ve aralarındaki çıkar ilişkisini sergiliyor.

Film, ard arda yer alan mimikleriyle Bush'ün trajikomik halini gösteriyor, başkanlık seçimini kazanmasının şaibeli olduğundan başlayıp, sürekli tatil yapmasına kadar, her davranışını alay konusu haline getiriyor.

Film, ABD'nin Irak'a yönelik emperyalist saldırı ve işgalinin propagandif temelini bütünüyle ortadan kaldırıyor. Benzer bir biçimde, Afganistan'a yapılan müdahalenin de petrol meselesi olduğu açıkça gösteriyor. Irak'ta olduğu söylenen kimyasal, biyolojik ve nükleer silahlar konusunda esprili bir biçimde dalga geçiyor. Irak halkının yaşadıklarına dair gösterdiği sahnelerle, savaşın Irak'ı özgürleştirmek için yapılmış bir savaş olmadığını açıkça ortaya koyuyor.

Filminin önemli sahnelerinden biri, Iraklı bir annenin haykırışlarıyla savaşta ölen ABD askerlerinin ailelerinin yaşadıklarıdır. Diğer bir sahne, iş çevrelerinin savaş hakkında düşünceleri, savaşa verdikleri destek ve hatta içlerinden birinin "savaş oldukça kârlı bir iştir" dediği sahnedir.

Filmin arka planında, ABD hakkında oluşturulan olumlu imajı silen görüntüler de yer alıyor. ABD'nin toplumsal yaşamından bazı görüntüler verilen bu bölümde, işsizliğin ve sefaletin yaygınlığı, siyahların ikinci sınıf vatandaşlığı, bir gelecek hayali bile olmayan geçliğin durumu, bu umutsuz toplumsal kesimden çeşitli vaatlerle orduya asker toplanması, yaratılan toplumsal korku ve güvensizlik ortamı kulanılarak nasıl para kazanıldığı gözler önüne seriliyor.

Bu genel olumluluklarının yanında filmin bazı eksiklikleri de söz konusudur. Filmin en temel eksikliği, ABD iç ve dış politikasının bir devlet politikası olduğunu gözlerden gizlenmesidir. Film bütün bu olumsuzlukların Bush yönetiminden kaynaklandığı mesajı üzerine kurulmuş görünüyor.

Bu konuda en belirgin sahne, Irak'ta savaştan Amerikan askerlerinin, tekrar Bush'a oy vermeyip, Demokrat Partiyi destekleyeceklerinin gösterdiği

sahnedir. Moore, iki Irak savaşı ve iki Bush dönemi arasında başkan olan Demokrat Bill Clinton döneminde nelerin yaşandığını, Sırbistan üzerine bomba yağdırılması ve binlerce insanın katledilmesini, Somali'ye, Haiti'ye ve Kosova'ya asker gönderilmesini görmezden geliyor. Oysa, Irak'ta iki savaş arası dönemde olağanüstü nedenlerle hayatını kaybeden insanların sayısı ABD kaynaklarına göre 1,2 milyon kişidir. Bunların büyük çoğunluğu çocuklardır. Bu ölümlerin bir çoğu ABD tarafından uygulanan ambargo nedeniyle yaşanan açlıktan ve ilaç sıkıntısından kaynaklanmıştır.

Özetle Michael Moore'ün son filmi "Fahrenheit 9/11", bir savaş karşıtı anti-emperyalist film olmaktan öte, doğrudan Bush ailesini ve Bush yönetimini eleştiren bir filmidir. Filmde Irak savaşı bir ABD dış politikası olmaktan çok, Bush ailesinin ve çevresindekilerin kişisel çıkarı için çıkartılmış bir savaş olarak gösteriliyor. Böylece filmde ABD'nin bir devlet olarak emperyalist, saldırgan ve işgalci tavrı gözlerden gizleniyor. Ancak, bu eksikliklerine karşın, "Fahrenheit 9/11" ABD'de dönemin yönetimlerinin girdiği karanlık işler, hukuk dışı uygulamalar, ABD yönetimlerinin akıl almaz rezilliği yadsınamaz bir biçimde ortaya seriliyor. "Dünyanın örnek ülkesi"nin kirli çamaşırları ortaya serilerek, ipliği pazara çıkartılıyor. •

